

Vejledning til læse-værkstedspc. Tårnby Kommunebiblioteker april 2007

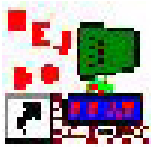
- spørg altid gerne om hjælp hos bibliotekaren

Læse-værkstedet indeholder:

Vitex - Scanning og oplæsning af tekst

- tekster scannes til oplæsning på dansk, engelsk, tysk og fransk
- mulighed for at forstørre teksten

Vital - Skriv og læs teksten op

- skrivning og oplæsning af tekster på dansk, engelsk, tysk og fransk
- oplæsning fra internettet på dansk, engelsk, tysk og fransk
- oplæsning af tekster v.hj.a. scannerpen

ViseOrd – hjælp til stavning

- oplæsning og forslag til stavning af egne tekster på dansk

CD-Ord 5 - ordforslag for læsesvage

- hjælp til stavning ved ordblindfejl af egne tekster på dansk
- hjælper ved opbygningen af hele sætninger
- oplæsning af danske tekster på internettet

Tastatur med forskellige farver for vokaler og konsonanter

Vitex - Scanning og oplæsning af tekst

Hvad kan Vitex?

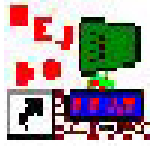
Vitex henvender sig til alle, der har brug for at få tekst læst op på dansk, engelsk/amerikansk, tysk eller fransk. **Vitex** kan bruges både til oplæsning af bibliotekets og egne materialer. **Vitex** har en indbygget zoomfunktion, som giver brugere med synshandikap mulighed for at kombinere højtlesning og tekstgenkendelse

Hvordan gør man?

- Placer papir/bog/folder i scanneren med tekstsiden ud af. Drejer det sig om tykkere dokumenter pres da materialet let mod glaspladen.
- Tænd for scanneren.
- Klik på **Vitex – ikon** på skrivebordet
- Klik på scannerikonet
- Scanningen starter automatisk, teksten viser sig på skærmen, og oplæsningen starter

Funktionsknapper:

- Oplæsningen startes og stoppes med
- oplæses forrige og næste ord, oplæser samme ord
- oplæses forrige og næste sætning, oplæser samme sætning
- læser forrige og næste afsnit, oplæser samme afsnit
- forstørrelse teksten. zoomer ind. Med gendannes den oprindelige tekststørrelse. **Tip:** Brug hjulet om musen til at zoome ud og ind.
- **Tip:** ønsker du en anden oplæser og/eller et andet sprog, klik **f2** og vælg **dansk** (Mette, Nanna, Poul, Carsten), **engelsk** (Roger), **amerikansk** (Ryan, Heather), **tysk** (Gerhard, Sarah) eller **fransk** (Pierre)
- **Tip:** Via **tekstpanelet** kan man nøjagtigt se, hvor i teksten oplæsningen er nået. Det oplæste ord er blå. Panelet kan flyttes frit rundt på skærmen.

Vital - Skriv og læs teksten op

Hvad kan Vital?

Vital kan bruges som læsehjælp til brugerens egne tekster. **Vital** er især god til oplæsning af tekster fra internettet på dansk, engelsk/amerikansk, tysk eller fransk – typisk ved at markere teksten (**F6**). Med skærm-assistance (**F11**) giver **Vital** svagseende og ordblinde mulighed for fuldt udbytte af hjemmesidens struktur og navigationsmuligheder. I kombination med **Scannerpen** (se nedenfor) kan **Vital** bruges til oplæsning af korte overskriftslignende tekster og håndbogsopslag.

Hvordan gør man?

- Klik på **Word**-ikonet på skrivebordet
- **Vital** starter automatisk ("*Vital er klar*")
- En menubjælke viser sig
- Skriv et ord, når der klikkes på mellemrumstasten læser **Vital** ordet op

Symboler og genveje:

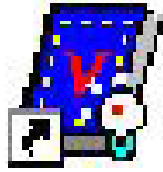
- eller **F6** = læser markeret tekst op
- = læser forrige/næste ord
- = læser forrige/næste linie
- = læser forrige/næste sætning
- = læser teksten igen/stop oplæsning

F10 læser teksten fra markørens placering

F9 stopper oplæsningen

Valgmuligheder:

- Klik på **Vital-ikonet** på Pc'ens statuslinie
- Sæt flueben ved *Brug skærm-assistance*. Herved bliver alle handlinger med musen (f.eks. "programmet lukkes") oplæst. **F11** starter og stopper *skærm-assistance*
- Under punktet *Tale* vælges oplæser og/eller sprog på som måde som i **Vitex**. Stemmen **Mette** er standard.
- Når opsætningen af **Vital** er afsluttet tryk på *Skjul dig*. Programmet gemmes igen på statuslinien.

ViseOrd – hjælp til stavning

Hvad kan ViseOrd?

ViseOrd giver hjælp til stavning af egne tekster. Kombineret med højtlesning (**Vital**) af ordforslagene giver **ViseOrd** hjælp (i lyd og tekst) ved både simple og mere komplicerede ordkonstruktioner. **ViseOrd** fungerer kun på dansk og kun sammen med Word.

ViseOrd er ikke noget grammatisk hjælpemiddel

Hvordan gør man?

- Klik på **Viseord-ikonet** fra Pcens skrivebordet.
- En *ordforslagsbjælke* viser sig øverst på skærmen. . Bjælken kan flyttes frit rundt på skærmen
- **Viseord** gemmer sig nederst i statuslinien.
- Klik på **Word-ikonet** på skrivebordet.
- **Vitals** læsebjælke åbnes samtidigt. Fjern **Vitals** læsebjælke ved klik på **X**-et.
- Når man skriver et bogstav viser 9 ordforslag sig i *ordforslagsbjælke*
- Et klik på et tal på det numeriske tastatur (til højre på pc'en) fremhæver ordet og læser det op.
- Med piletasterne kan man bevæge sig frem og tilbage mellem ordforslagene.
- Endnu et klik på det numeriske tastatur overfører ordet til teksten og indsætter automatisk et mellemrum til næste ord.
- **Tip:** Ofte vil et valgt ord åbne for forslag til ”ordforlængelser”. Så er fremgangsmåden den samme, dvs. klik på det numeriske tastatur.
- Når ordet er afsluttet (ved tryk på mellemrumstasten) tømmes *menubjælken* for indhold
- **ViseOrd** afslukkes ved et højreklik på **Viseord-ikonet** i statuslinien . Vælg derefter *Sluk Viseord*

CD-Ord 5 - ordforslag for læsesvage

Hvad kan CD-Ord 5?

CD-Ord 5 hjælper til stavning af egne tekster og ved oplæsning fra internettet.

CD-Ord 5 afhjæper typiske stavfejl (f.eks. enkeltkonsonanter: billed/billed) og også specifikke ordblindfejl (f.eks. ord, som lyder ens), jælp/hjælp, lit/lidt, for/får, fra/frem og frad/fredag. V.h.j.a.

nye ord-funktionen kan brugeren under skrivningen få hjælp til at opbygge **hele sætninger**

Med skærmlæsning aktiveret (**Ctrl+F12**) vil tekst på internettet blive oplæst blot ved at man bevæger musen henover teksten.

CD-Ord 5 virker kun på dansk og kun med én stemme (Carsten)

Hvordan gør man?

- Klik på **Word**-ikonet på skrivebordet.
- **Vitals** læsebjælke åbnes samtidigt. Fjern **Vitals** læsebjælke ved klik på **X**-et.
- Højreklik med musen på **Vital**-ikonet i statuslinien . Luk Vital med klik på **X**-et.

- Klik på **CD-Ord 5**-ikonet på skrivebordet

- En menubjælke viser sig

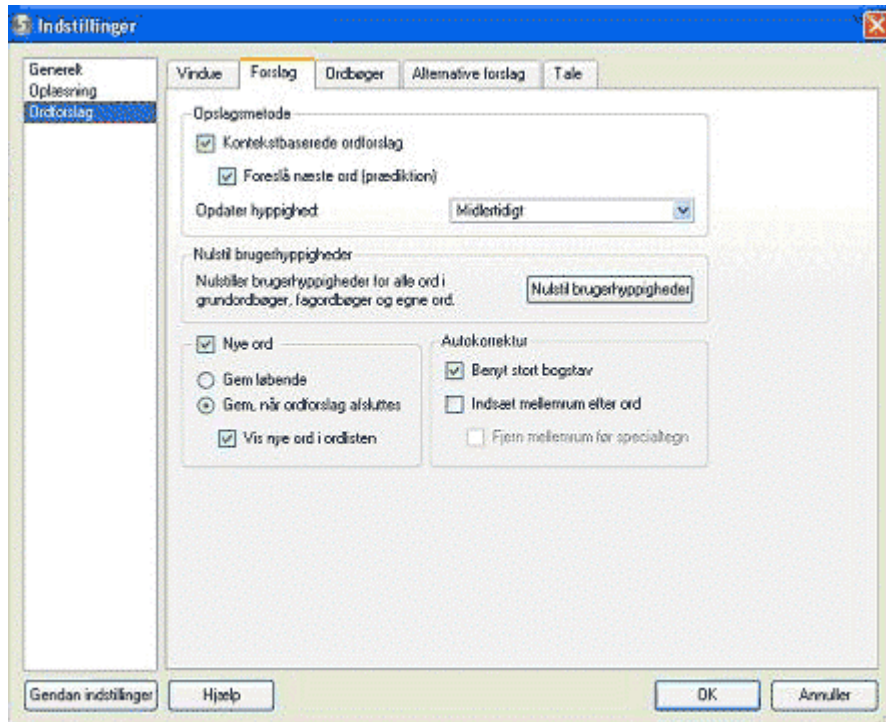
- Klik på og **CD-Ord 5** indlæser ordbøger. En menu med plads til 10 ordforslag viser sig på skærm

- Når første bogstav skrives, aktiveres ordforslagene – i eksemplet til højre efter ordene: **Her er det**
- Tast ordforslagets nummer – på det almindelige tastatur – og ordet fremhæves.

- Før musen over ordforslagene læses ordet op.
- Ved et klik med musen indsættes ordforslaget i teksten.
- I eksemplet til højre er **ordforslag nr. 3** (dit i stedet for det) markeret med en anden farve, fordi den opfattes som en særlig ordblindfejl

1	det
2	dette
3	dit
4	dets
5	detaljer
6	detalje
7	detaljeret
8	detaljerede
9	detaljerne
0	detalhandlen

- Ønsker man hjælp til at skrive **hele sætninger** klik på
- Vælg menuen *Ordbøger* og derefter *Forslag*. Sæt flueben ved *Foreslå næste ord*, *Nye ord*, og *Vis nye ord i ordlisten* (se billedet nedenfor)

- Når *nye ord* er aktiveret, vil man, når det første ord er skrevet og der er klikket på mellemrumstasten, blive præsenteret for mulige næste ord i *ordforslagsmenuen*. F.eks. skrives ”her” + mellemrum og **CD-Ord 5** foreslår ”er” som næste ord.

Scannerpen

Hvad kan scannerpenen bruges til?

Anvendt i kombination med **Vital** kan **Scannerpen** bruges ved oplæsning af kortere tydeligt trykte overskriftslignende tekster og håndbogsopslag

Hvordan gør man?

- Klik på **Word**-ikonet på skrivebordet
- **Vital** starter automatisk (”*Vital er klar*”)
- Før pennen langsomt henover teksten, således at pennens 2 ben placeres på hver sin side af teksten, Føleren på pennens nederste ben skal berører teksten og et lys tændes.
- Når linien er afsluttet løftes pennen
- Teksten viser sig på skærmen og oplæsningen starter.